

ting tegen woekerprijzen het woonaspect van het probleem gastarbeid'. Hier en daar werd zo nu en dan een logement gesloten.

Vrije markt

Volgens Rex en Moore was het verschijnsel van de kamerverhuurders onder meer te danken aan de ideologie van de vrije markt, die in Birmingham althans, had geleid tot bevredigende woonsituaties elders in de stad. De kamerverhuurders echter, hielden zich wel aan het vrije marktbeginsel, maar waren niet bereid of in staat het bijbehorende wooncomfort te leveren. De verhuurders werden moreel veroordeeld door de meerderheid van de bevolking, maar tegelijk waren ze broodnodig want op een andere manier werd niet voorzien in de huisvesting voor de buitenlandse immigranten. *'Er was een pariah-groep van verhuurders nodig, die een essentiële taak op zich wilde nemen en de verwijten daaraan verbonden op de koop toe wilde nemen'*. Elk optreden van de gemeente tegen de kamerverhuurders werd volgens Rex en Moore op die manier een optreden tegen de nalatigheden die de gemeente zelf had bedreven. Al te hard kon er echter ook weer niet worden opgetreden want dat zou leiden tot het slapen in parken van talloze buitenlanders. Bovendien zou men de kans lopen dat *'het kwaad zich zou verspreiden'*.

In Rotterdam werd na de onrust in de Afrikaanderbuurt volgens Het Parool van 18 augustus een onderzoek ingesteld in 200 pensions. Daarvan werden er vijf gesloten. Niet gemeld werd, waar de bewoners bleven. Al eerder (Het Vrije Volk 11 oktober 1971) werd het verschijnsel gesignaleerd dat een pension dat van gemeentewege werd gesloten, clandestien bleef doordraaien.

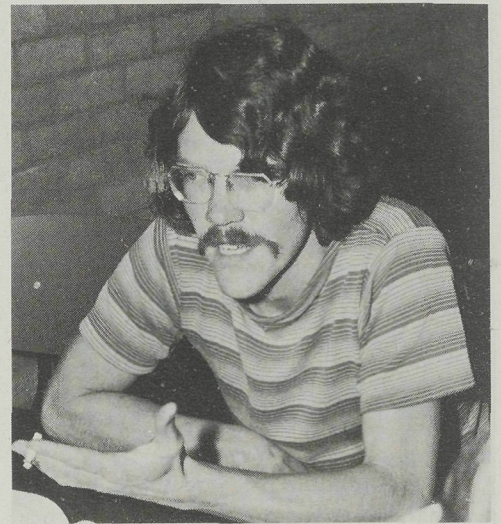
AFRIKAANDERBUURT

'alles verliep volgens het boekje'

Woensdag 9 augustus sprong in de Rotterdamse Afrikaanderbuurt de kurk van de fles. Ruim een week lang zou er in de wijk onrust heersen waarbij aanvankelijk de Turkse gastarbeiders, voor een flink deel gehuisvest in pensions in de wijk, mikpunt waren van woede-uitbarstingen en waarbij in een later stadium 'relschoppers', gadegeslagen door talrijke 'rel-toeristen', zich bezighielden met 'agentje-pestten'. Directe aanleiding voor de onrust waren de moeilijkheden die een Nederlandse huurster had met een Turkse huiseigenaar. Aan de hand van kranteberichten was nauwelijks een nauwkeuriger formulering te geven. Het ene dagblad meldde dat de Turkse eigenaar de vrouw niet wilde laten gaan omdat ze nog een huurschuld had (Het Vrije Volk); het andere meldde dat de vrouw *'nogal hardhandig'* de deur werd uitgewerkt (Het Parool).

Het gegeven dat een Nederlandse huurster moeilijkheden had met een Turkse huiseigenaar was kennelijk voldoende om een explosie te veroorzaken.

Drs. P. G. Klandermans, wetenschappelijk medewerker aan de VU (sociale psychologie) constateerde dat het er op zo'n moment weinig meer toe doet, wie waar de schuld van heeft. Het incident zelf was slechts de directe aanleiding. Als het toen niet tot een uitbarsting gekomen was, was het op een ander moment gebeurd, bijvoorbeeld naar aanleiding van een vechtpartij tussen een Turk en een voorbijganger, of iets dergelijks.

Niet alleen over de directe aanleiding bestaan verschillende lezingen, ook over de oorzaken bestaat geen eensluidende opinie. Rotterdams burgemeester Thomassen meende, volgens De Tijd dat *'er in de Afrikaanderbuurt wel degelijk sprake is geweest van rassenspanningen. Tegen het communistische raadslid mevrouw H. de Vos-Krul die fel protesteerde tegen de benaming zei hij: we moeten ons straatje niet te veel schoonpraten. Bij mijn bezoek aan de wijk heb ik te veel anti-Turkse opmerkingen gehoord. Ik zal ze hier niet herhalen'*.

Volgens drs. Klandermans maakte de Rotterdamse burgemeester zich *'op z'n minst schuldig aan simplificatie'*, toen hij de rel toeschreef aan racisme in de Afrikaanderbuurt. In een deel van de factoren die tot de rel aanleiding hebben gegeven heeft Thomassen zelf de hand gehad. Hij veegt dus eigenlijk zijn eigen straatje schoon wanneer hij spreekt van rassenspanningen.'

In een voorgesprek dat VU-magazine had met drs. Klandermans, zei deze de indruk te hebben dat de gebeurtenissen in de Afrikaanderwijk bijna *'volgens het boekje'* waren verlopen. Kan hij dat toelichten?

Je zag duidelijk een aantal factoren aan het werk, die konden dienen als verklaring voor zo'n situatie. Er was een groep mensen die in hun gedrags- en cultuurpatroon verschilden van de mensen waar ze tussen woonden. Zoiets leidt al gauw tot spanningen. Men vindt die mensen raar of keurt hun gedrag af. Dat heeft nog weinig met discriminatie of rassenproblemen te maken. Wel is dat negatief beoordelen van iemand die zich afwijkend gedraagt een heel fundamenteel gegeven. Een kind van vijf jaar denkt al in

"GAST.....ARBEIDER"

